

NOVA COSMOVISIÓ ECOLÒGICA PER AL TERCER MIL·LENNI

ANDREU POL SALOM

Palacagüina, Nicaragua

En els fòrums internacionals per a pronòstics de canvi climàtic, les projeccions del futur es limiten a unes poques dècades, vers l'any 2050 o 2100. No obstant, la supervivència humana i planetària mereix majors horitzons. Una visió profunda del temps facilitarà la superació de la crisi sistèmica o malaltia planetària que patim. L'insostenible enfocament a curt termini en els actuals sistemes políticoeconòmics, ens ha conduït a aquesta desafiant cruïlla.

Urgeix reorientar-nos vers el nou camí, emprant com a brúixola la nova comprensió del món o cosmovisió. L'exposem en 7 punts.

1. Planeta viu i saludable

La teoria Gaia és l'explicació més actual sobre l'evolució de la vida a la Terra. El seu autor, el metge i astrobiòleg James Lovelock, ha anat descobrint des de l'any 1979 evidències científiques del fet que formem part d'un sistema biològic planetari autoregulat o Planeta Viu. A més de la clàssica selecció natural, que permet l'adaptació dels éssers vius al seu ambient, aquesta nova teoria evolutiva mostra la capacitat de la biosfera per canviar i adaptar l'ambient planetari, generant les condicions favorables que permeten la continuïtat de la vida, protegint-se del progressiu augment natural de la radiació solar. La geofisiologia, a través dels cicles biogeoquímics del carboni i de la resta de bioelements, connecta funcionalment biosfera amb atmosfera, hidrosfera i litosfera amb l'efecte termoregulator del clima, sempre que les alteracions ambientals no siguin massa intenses.

Aquesta nova cosmovisió coincideix amb diverses tradicions ancestrals; des de *Gaia* a l'antiga Grècia i *Gea* a la Roma clàssica, essent prefix dels termes geografia i geologia; fins a *Pachamama* dels pobles originaris d'*Abya Yala* o Amèrica; resorgint actualment com a Mare Natura o Mare Terra.

De la vida i salut de Gaia en depèn la vida de tota la humanitat. La Mare Terra s'ha de mantenir saludable per mantenir-nos amb vida; però té

síntomes de febre atmosfèrica o escalfament climàtic, amb greus sequeres i inundacions, huracans de màxima intensitat destructiva, acidificació dels mars que mata els coralls i pèrdua de biodiversitat amb extinció irreparable d'espècies de flora i fauna.

Les causes d'aquesta amenaçant malaltia planetària són conegudes per la ciència: l'excessiva emissió de gasos d'efecte hivernacle, com el diòxid de carboni (CO₂) del fum de combustible fòssils, a més d'incendis, cremes agropecuàries, desforestació i conreus excessius. Aquestes alteracions ambientals d'origen humà, han sigut massa intenses des de fa més d'un segle, superant ja la capacitat planetària d'autoregulació climàtica. La calor fon glaceres i sòls congelats, alliberant a l'atmosfera grans quantitats del gas metà (CH₄) que estava atrapat sota el gel, amb un efecte hivernacle major que el del CO₂, accelerant-se encara més l'escalfament.

2. Energia renovable i neta

No és pas casualitat que els combustibles fòssils hagin estat durant milions d'anys a les profunditats del subsòl; és per la geofisiologia terrestre que manté la salut planetària. En captar-se CO₂ atmosfèric per fotosíntesi es produeixen compostos orgànics que es van acumulant i aprofundint en desguassos de carboni lluny de l'atmosfera, refrescant així el clima.

Però encara hi ha massa addicció al petroli, gas natural, carbó mineral i altres combustibles més contaminants en la seva extracció (sorres bituminoses i petroli de trencament hidràulic o *fracking*), provocant conflictes i guerres per usurpar-los als països que els tenen.

Per recuperar el clima fresc i estable, cal deixar en el subsòl les actuals reserves mundials de combustibles fòssils, reorientant els esforços científics, tecnològics i financers al desenvolupament de les diverses fonts d'energia renovable i neta; evitant a més l'energia de fissió nuclear, pels seus residus radioactius indestructibles i els seus riscos de contaminació per accident, com el de Txernòbil

(Ucraïna) o el de Fukushima (Japó).

3. Agroecologia com a medicina planetària

L'agricultura industrial i l'exportació d'aliments a llarga distància, originen del 30 al 50% dels gasos que escalfen el clima, per consumir petroli i oxidar matèria orgànica del sòl, augmentant així el CO2 atmosfèric; a més erosionen sòls, perden varietats locals, contaminen l'ambient i intoxiquen aliments.

L'agroecologia és el remei o medicina que mitiga la febre planetària, produint aliments en aliança amb la Pachamama, mitjançant diàleg entre ciència ecològica i saviesa ancestral de famílies rurals i urbanes, equitat de gènere, defensa de drets camperols, conservació *in situ* d'agrobiodiversitat comunitària amb llavors criolles o locals; evitant varietats transgèniques o biologia sintètica per precaució davant els seus riscos sanitaris, ambientals, econòmics i culturals. Refrescant el clima amb ús eficient d'aigua, energia renovable, sòls orgànics fèrtils, sense agrotòxics; amb integració agro-silvo-pastoril, benefici mutu entre finques agroecològiques i el seu entorn silvestre, producció i comerç local per a la sobirania alimentària integral.

4. Economia ecològica i solidària

L'actual economia globalitzada és degradant, injusta, insostenible i incompatible amb la vida humana i planetària. La seva visió unidimensional concentra riqueses i capital en grans corporacions mundialitzades, empobreix les grans majories, fomenta el consumisme, danya ecosistemes, altera climes, causa guerres destructives i sagnants, fomenta la indústria militar amb el seu comerç internacional d'armes i sotmet a la inseguretat tota la humanitat.

Però economia i ecologia són ciències etimològicament germanes, dedicades a administrar i a cuidar la casa comuna. Per això l'economia només podrà mantenir-se a llarg termini si és ecològica i solidària, imitant la Natura, amb el seu ús eficient de recursos i distribució equitativa entre persones i entre nacions, assegurant l'estabilitat social i la pau mundial. La comptabilitat econòmica inclourà els costos i beneficis ambientals i socials, tractant de *Reduir* el consum innecessari, *Reutilitzar* els productes, *Reparar* els danys, *Reciclar* els materials, *Reflexionar* sobre les causes dels problemes, per

Rectificar amb solucions apropiades i *Reconciliar* l'economia amb l'ecologia.

5. Salut integral

Un planeta malalt arrisca la salut i la vida dels seus habitants. Cuidar la salut humana exigeix cuidar la salut del Planeta. És urgent aplicar tractaments per mitigar la febre climàtica, procurant mantenir saludable la Terra a llarg termini. Amb energia renovable, agroecologia i economia ecològica, obtindrem aire pur, aigua neta, aliments saludables, medicina natural preventiva i curativa per tothom.

Però el planeta no creix i tampoc podrà créixer indefinidament la població humana, ja que la superpoblació té greus conseqüències com apilotament, epidèmies, pobresa, emigració, degradació ambiental, fam i guerra. La salut reproductiva pot prevenir aquests mals, planificant famílies petites, amb 1 o 2 fills.

6. Educació holística

Molts sistemes educatius encara consideren l'ésser humà com a amo de la Natura, en comptes de veure'l com a part seva. A més, es manté una percepció fragmentada de la realitat, amb coneixements desconnectats els uns dels altres.

La nova cosmovisió és integradora de tota la realitat. L'educació de les noves generacions serà holística, per comprendre la interconnexió i interdependència entre tot el que existeix; amb èmfasi especial en la unitat funcional de tota la vida sobre la Terra, incloent tota la humanitat en convivència harmoniosa amb la Natura.

7. Consciència ecològica

La malaltia planetària s'origina en ments malaltes per ambició de riquesa i poder, cercant acumular molt més enllà de les necessitats vitals humanes. Les seves accions irresponsables mostren menyspreu per la vida, provocant encara més patiment social i destrucció ambiental.

En resposta, moltes ments sanes ja estan emergint al nivell superior de la consciència ecològica. Sorgeixen nous lideratges que difonen la reconciliació entre Humanitat i Natura. S'activa la protecció i l'expansió de la vida de l'únic –per ara– Planeta Viu conegut, transcendint vers nous horitzons mentals, culturals i còsmics.

